

## NEKAJ MISLI OB ZAGOVORU RAZISKOVALNIH NALOG MLADIH RAZISKOVALCEV IZ GIBANJA "ZNANOST MLADINI" V ŠOLSKEM LETU 1993/94

Na začetku junija (pravzaprav osmega) so v predavalnici Oddelka za etnologijo in kulturno antropologijo zagovarjali svoje naloge dijaki, ki so v obdelavo različnih tem - ob pomoči šolskih in zunanjih mentorjev prostovoljcev-ljubiteljev, kakopak - vložili precej časa in truda. Profesionalni etnologi na te naloge gledamo nekoliko preveč podcenjevalno, čeprav v marsikaterem primeru predstavljajo prave pionirske podvige pri raziskovanju določenih tem. Po predstavitvi in ocenjevanju na regijskih ravneh so komisije izbrale deset najboljših nalog, ki so jih potem ocenili še - ali naj bi jih - najkompetentnejši strokovnjaki s tega področja.

Kakorkoli, naloge so vsekakor vredne pozornosti in ni odveč opozoriti na tiste, ki bi lahko bile etnologom v pomoč ob morebitnem ukvarjanju s to problematiko.

Etnologije kot posebnega predmeta v šolah ni, tako da je zato celotno delo v etnološki smeri vezano na izključno prostovoljna nagnjenja raziskovalcev in na pomoč mentorjev, ki se praviloma dejavno ne ukvarjajo z etnologijo. V luči tega dejstva so naloge, ki so bile predstavljene v obliki zagovora na Oddelku za etnologijo in kulturno antropologijo, izjemno kvalitetne, tako po metodični in metodološki plati ter posebej glede na bogastvo gradiva, ki so ga dijaki zbrali pretežno na terenu in ob upoštevanju dostopne literature ter - kar je še posebej pohvalno - arhivskih virov. Nedvomno nas lahko razveseljuje dejstvo, da so vse naloge nastajale v prvi vrsti na podlagi opravljenih - dokaj temeljitih, kolikor je to pač ob ostalih šolskih obveznostih bilo sploh mogoče - terenskih raziskav, torej ob neposrednem stiku z nosilci naše kulture (in kulturne dediščine) in živimi pomniki tradicije.

Naloge, ki so jih predstavili dijaki, so bile vse po vrsti odlično ali vsaj zadovoljivo opravljena dela, nekatere zaradi metodičnega in metodološkega koncepta, druge zaradi tematike, ki doslej še ni bila obdelana, tretje tudi zaradi obsega in skrbnega upoštevanja razpoložljivih virov. V splošnem nič ne zaostajajo za sorodnimi seminarskimi nalogami na Oddelku, celo za nekaterimi diplomskimi ne.

Tematsko so vezane na nekatere pojave, obrti in dejavnosti iz širokega obsega izginjajoče materialne kulture (mlinarstvo, ledeničarstvo, dežnikarstvo, tradicionalna prehrana), duhovne kulture (o izvoru krajevnih in ledinskih imen, o pustovanju), ena pa je zastavljena interdisciplinarno (raziskava o obeh Aškerčevih domačijah). V vseh nalogah in zagovorih je bila izražena velika mera angažiranosti in skrbi za kulturno dediščino, kar nas lahko še posebej razveseljuje, in v večini primerov so dijaki poskušali odgovoriti tudi na nekatera ključna vprašanja v zvezi z našo tradicijo in njenim propadanjem ter vprašanji njenega "oživljanja".

Kot prvo med enakimi bi lahko izpostavili nalogo z naslovom "**Glej tam med drevjem hišo belo...**", **Po sledih Aškerčevih domačij** Andreja Pintarja in Vanje Boben iz Poljanske gimnazije v Ljubljani. To je naloga, ki zaradi kompleksne zasnove, interdisciplinarnega pristopa, poglobljenosti, ustrezne metodične podlage in metodološke pretencioznosti vendarle nekoliko odstopa od ostalih, (ob obilici uporabljenih virov in literature).

Izjemno zanimivi sta še dve nalogi, ki načenjata teme, s katerimi se etnologi doslej - kolikor mi je znano - še niso posebej intenzivno srečevali: **Opis ledeničarske dejavnosti v okolici Hrpelj in Kozine** Katje Hrobat in Boštjana Bugariča iz koprške gimnazije; in naloga **Jaz, pa ti, pa židana marela, Raziskava o dežniku in dežnikarstvu na Ptuj** avtoric Darije Petrovič in Mihaele Novak iz ptujske gimnazije, prav tako zaradi pionirske tematike v etnološkem smislu in obširne uporabe tuje literature.

Opozoriti je treba tudi na nalogo z naslovom **Spremembe v prehrani in načinu prehranjevanja v zgornji Savinjski dolini od 1900 do danes**, Mirana Plevnika in Andreja Voha iz celjske Srednje šole za gostinstvo in turizem; zaradi širine in kompleksnosti obdelovanja zastavljene tematike, še posebej pa zaradi jasnih pretenzij po uporabi zbranega gradiva v turistični oz. gostinski praksi.

Nekatere naloge je spremljalo tudi gradivo na videokasetah, ki je enakovreden del naloge. Posebej velja omeniti dokumentarni film, ki so ga posneli dijaki (drugega letnika!) Gimnazije Kamnik, Irena Ribič, Judita Babnik, Mateja Zupančič, Tomaž Jensterle in Uroš Križanič, o **Mlinih na Kamniški Bistrici in pritokih**.

Poleg omenjenih velja omeniti še ostale naloge, ki po teži praktično ne zaostajajo za doslej omenjenimi: **Mlinarska družina Janko iz Gornjih Sušic** Mitja Grosa iz Srednje šole v Črnomlju; naloga o **Izvoru krajevnih, ledinskih in hišnih imen v Kovorju pri Trziču** Sergeje Tišler in Silvije Zoran iz Srednje zdravstvene šole in gimnazije Ljubljana; in **Pustovanje v Kostanjevici** Mateje Drobnič iz Gimnazije v Novem Mestu.

Mladi etnologi so zbrali veliko dragocenega gradiva in si nabrali veliko pomembnih izkušenj, ki jim bodo prišle prav, tudi če se ne bodo več posebej ukvarjali z etnologijo, kot uporabno gradivo pa bodo ostale na voljo "resnim" etnologom v knjižnici Oddelka za etnologijo in kulturno antropologijo (kjer se je nabralo že kar nekaj nalog iz prejšnjih let).

Naj na koncu opozorim še na to, da teme, ki so bile letos najbolje ocenjene, sodijo v železni repertoar sodobne slovenske etnologije, večinoma oz. z izjemo dveh nalog vse sodijo v okvire raziskav stvarne oz. materialne kulture, zato bi kazalo premisliti, katere teme so še tiste, ki bi lahko bile dovolj izzivalne za srednješolce. Še posebej teme iz sodobne (množične) kulture so vsaj letos ostale v domeni socioloških raziskav, čeprav v svojem bistvu sodijo na področje raziskav sodobnega načina življenja. Možnih predlogov je kar nekaj: recimo obdelovanje lastnega

argoja oz. žargona, vprašanje modne noše mladih, morda tudi obdelovanje nekaterih drugih tem iz množične kulture, recimo spremljanje MTV-ja, komunikacije na računalniških mrežah, obiskovanje koncertov, vrednotenje posameznih popularnoglasbenih slogov, igranje v skupinah in podobno; iz področja socialne kulture bi morda lahko načeli vprašanje nacionalizma v vsakdanji praksi, odnos do "južnjakov" oz. "neslovencev" nasploh; skratka, obravnavali bi lahko tudi teme, s katerimi se mladi srečujejo v vsakdanjem življenju.

Morda bi v tem smislu kazalo - v režiji SED-a - sklicati na posvet zainteresirane mentorje in jim pomagati pri izbiri ustreznih tem in jim tudi sicer ponuditi vso ustrezno strokovno pomoč. Saj je konec koncev tudi eden od naših ciljev, da se - kot etnologi - na nek način prebijemo tudi v šole, mar ne?

Rajko Muršič

## ETNOVEČERI SED V LETU 1993/94

V akademskem letu 1993/94 smo se v IO SED odločili, da obudimo tradicijo etnovečerov, ki jih je prirejala nekdanja predsednica SED Irena Keršič. Naša želja je bila, da bi na teh družabnih večerih spoznavali delo etnologov v različnih institucijah ali izven njih, predstavljali nove etnološke publikacije in se srečevali z ljudmi, ki se z etnolološko tematiko ukvarjajo ljubiteljsko in pri tem dosegajo odmevne rezultate. Pri tem smo želeli, da bi se naših večerov udeleževali tudi ljudje, ki jih etnološka tematika zanima in bi o njej želeli zvedeti kaj več v neposrednem stiku s poklicnimi etnologi. Večina članov IO je bila mnenja, da je gostišče "Pri Mraku" kar ustrezno mesto za realiziranje naših želja. V oktobru smo povabili profesorico Marijo Cvetkovo, s katero se je o njeni knjigi bohinjskih "pravljajc" Naš voča so včas zapodval pogovarjala Anka Novakova, nekdanja kustodinja Gorenjskega muzeja, ki odlično pozna delo in strokovna prizadevanje gospe Cvetkove.

Zaradi tehničnih zahtev smo novembersko predstavitev dveh videofilmov Poletni dan v Šentrupertu in Šentrupert med preteklostjo in prihodnostjo, organizirali v Mali dvorani SAZU. Gostje so bile avtorice filmov Daša Hribar, Bernarda Potočnik in Nadja Valentinčič, pridružil pa se jim je Naško Križnar. Opazili smo, da je naše obveščanje o etnovečeri v radiu in časopisih obrodilo sadove, saj so se v razgovor po projekciji vključili obiskovalci etnovečera, ki dobro poznajo življenje v Šentrupertu.

Decembra so o muzejih na prostem in etnološki prenovi slovenske stavbne dediščine spregovorili številni etnologi, ki se večinoma v Zavodih za varstvo